

Cemal Süreya*

Maliye müfettişliği devletin en büyük kariyerlerinden, yıldı üç-beş üniversite mezununun girebildiği memuriyet. Diğer adı ile HEYETİ MÜMTAZE, büyük başlangıç ve bunu SBF'nin genç öğrencisi Cemal Süreya başardı.

Başlangıçta Cemal Süreyya diye yazardı, iki "y" ile ama herkes Süreya diye bilir. Nereden bilsinler ki iddiada kaybetti ikinci "y" harfini ve o günden sonra bir daha kullanmadı.

Borcuna bu kadar sadıktır Cemal, güvenilir insandır, dosttur, arkadaş canlısıdır, ama tutkuludur Cemal Süreya.

Nedir bu tutku, şiir mi? Elbette şiire de âşık. Ama Süreya'nın esas tutkusu şiir değildir; onu yakıp tutuşturan kendini ispat etme arzusu, önemli, tanınan biri olmaktır.

İnsan şair olunca başka şey olmaz mı? Olur, işte Cemal Süreya ortada, başkaları da var tabii, ama onlar Cemal kadar değişik, renkli alanlara yayılmadılar. Süreya için şiir dışındaki uğraşısı yalnız ekmek teknesi değildir ki! Yaptığı işte mutlak başarı sağlamalıdır. Yoksa demeyin, yenilgiyi kabul etmek kolay mı?

Tatmadı mı hiç yenilgiyi? Hem de nasıl tattı; *Papirüs* macerası belki hak etmediği ilk yenilgi. Dergi günümüzde hâlâ yer yer atıf yapılan bir yayın, ama iflastan kurtulamadı.

Bugün sayfasını kaybetti, yalnız bir hafta için, herkesin izdüşümünü yazarken, kendi izdüşümünü okuyacak.

* Bu yazı Nazif Kocayusufoğlu tarafından Cemal Süreya'nın izdüşümü olarak kaleme alındı.

Kelimeler dilin özü, onları kullanabilmek büyük ustalık işidir. Cemal Süreya tam bir kelime kuyumcusudur. Şiirlerinde bu özelliği gözükür de, yaptığı tercümelereki akıcılık hiç dikkate alınmaz. Nankör iştir tercüme, pek bilinsin istenmez. Başkasının yazdığını çevirmekle ne ispat edebilir?

Bir Tanem adı ile yayımlanan bir tercümesi var. Ben aslını da okudum, hangisi daha akıcı ve sürükleyici tercih cidden zor.

Enflasyon parası ile aldığı şapka ile başlayan Cemal Süreya, Afrika kıtasını konu alarak devam etti sosyo-ekonomik içerikli şiire, diğer şiirlerinin yanında.

Papirüs serüveninden sonra tekrar döndü memuriyete. Bu kez iddialı olarak; Maliye Tetkik Kurulu üyeliği ile başlayan çizgi Darphane ve Damga Matbaası Müdürlüğü ile noktalandı.

Artık kendini memuriyette ispat etmişti; emekli olabilirdi ve de oldu. Kartviziti de çiftleştirdi: Şair ve eski genel müdür.

Memuriyeti sırasında görevle gidip 1 yıl kaldığı bir Paris dönemi var, pek anlatmak istemez. Bilinmeyen, tanınmayan sıradan adamdı o şehirde. Peki Türkiye’de nedir? En azından tanınır, hiç olmazsa belli çevrelerde; sanat-edebiyat çevrelerinde. Babiâli’de ve de devlet bürokrasisinde; az şey mi bunlar.

Eski Genel Müdür Cemal, tekrar huz verdi yazar çizerliğe, eleştirmenliğe, sanat yönetmenliğine; ta ki politikayı, çevresinden sarıp bir türlü aşamadığı politikayı hedef alıncaya dek. Daha doğrusu politikacıları koydu tüfeğinin nişangâhına, kimini vurdu kimini kasten ıskaladı, beğendiğine de karavana atarak sürdürüyor bu sütunda yeni uğraşını.

Kendini tatmin mi, yoksa topluma hizmet mi? Süreya bo-calar bu ikisi arasında; tıpkı bilimsel sosyalizm mi, yoksa hü-manizm mi diye arandığı gibi.

Soiculuğu moda yapanlar ya da paraya çevirenler arasında çok bulundu, kızar onlara ama sesini yüksek sesle çıkarmaz.

Ah Babiâli! Sen kimleri barındırıyorsun içinde! Altınla bakırın eşdeğer tutulduğu başka neresi var? Cemal’den daha iyi kim bilir bunları!

Paranın egemen kılınmak istendiği bir dünyada yalnız şö-valyelerden biri de Cemal Süreya. Kalemimi (kılıcını) çıkarıp en önde hücumla geçecek diye boşuna beklemeyin. Süreya güçlüğe

açık hücum etmez; düşene de tekme atamaz, yüreği kaldırmaz. O vakit ne yapar? Oturup şiir yazar. “Üç çeşit anayasa” gibi. İster ki anlaşılınsın dedikleri. Bu da onun üslubu. Nice demokrat geçinenlerin cüceleştiği bir ortamda hiç olmazsa taviz vermeden, boyun bükmeden, el etek öpmekten kenara çekilip dik kalabilirdi ayakta.

Kendi hiç baktı mı yaşamına, bilmem ama ben bir göz atacağım:

Cemal Süreya Maliye Müfettişi

Cemal Süreya Naşir

Cemal Süreya Çevirmen

Cemal Süreya Genel Müdür

Cemal Süreya Eleştirmen

Cemal Süreya Yazar

Cemal Süreya Sanat Yönetmeni

Bütün bu çizgi boyunca

Cemal Süreya Şair

Canı sıkılınca şiir yazar, başı sıkışınca şiir yazar, boş zaman bulursa yalın şiir yazar.

Cemal Süreya Şair

Kendini öyle tanıtmak istediği için değil.

Gerçek şair.

12 Nisan 1987